

Tai-lõõ / ດຣ໌ໂອ໌ Tai Lùe

latinisatsioon: KNAB 2012

I. Konsonandimärgid

1	ᨆ	'a	13	ᨆ	sa	25	ᨆ	pha	37	ᨆ	da
2	ᨆ	a	14	ᨆ	ya	26	ᨆ	ma ^A	38	ᨆ	ba
3	ᨆ	k'a ^A	15	ᨆ	t'a	27	ᨆ	f'a	39	ᨆ	kw'a
4	ᨆ	kh'a	16	ᨆ	th'a	28	ᨆ	v'a	40	ᨆ	khw'a
5	ᨆ	ng'a	17	ᨆ	n'a	29	ᨆ	l'a	41	ᨆ	kwa
6	ᨆ	ka	18	ᨆ	ta	30	ᨆ	fa	42	ᨆ	khwa
7	ᨆ	kha	19	ᨆ	tha	31	ᨆ	va ^{AB}	43	ᨆ	sw'a
8	ᨆ	nga ^A	20	ᨆ	na ^A	32	ᨆ	la	44	ᨆ	swa
9	ᨆ	ts'a	21	ᨆ	p'a	33	ᨆ	h'a	45	ᨆ	lae
10	ᨆ	s'a	22	ᨆ	ph'a	34	ᨆ	d'a ^A	46	ᨆ	laew
11	ᨆ	y'a	23	ᨆ	m'a	35	ᨆ	b'a ^A			
12	ᨆ	tsa	24	ᨆ	pa	36	ᨆ	ha			

^A Nende märkide silbilõpuvormid: ᨆ -k, ᨆ -ng, ᨆ -n, ᨆ -m, ᨆ -u, ᨆ -d, ᨆ -b. Vt ka II tabeli märkust D.

II. Vokaalimärgid (ᨆ märgib mis tahes konsonandimärki)

1	ᨆ	a	6	ᨆ	u ^C	11	ᨆ	ue	16	ᨆ	oi
2	ᨆ	(^A)	7	ᨆ	e	12	ᨆ	oe	17	ᨆ	awy
3	ᨆ	aa	8	ᨆ	ae	13	ᨆ	ai	18	ᨆ	uei
4	ᨆ	i	9	ᨆ	o	14	ᨆ	aai	19	ᨆ	oei
5	ᨆ	ũ,u ^B	10	ᨆ	aw ^D	15	ᨆ	ui			

^A Näitab vokaali lühidust järgmiste vokaalide puhul: ᨆᨆᨆ i [i?], ᨆᨆᨆ e [e?], ᨆᨆᨆ ae [e?], ᨆᨆᨆ o [o?], ᨆᨆᨆ aw [a?], ᨆᨆᨆ ue [u?], ᨆᨆᨆ oe [o?].

^B Kui silp on lahtine, latiniseeritakse *ũ*-ga (hääldeb [u?]); kui järgneb silbilõpukonsonant, latiniseeritakse *u*-ga.

^C Märk on kasutusel üksnes lahtises silbis ja diftongi *ui* puhul (vt nr 15).

^D Vaste märgib üksikhäälikut [a]; *u*-diftonge märgitakse nii: ᨆᨆ au, ᨆᨆᨆ aau, ᨆᨆᨆ eu, ᨆᨆᨆᨆ aeu, ᨆᨆᨆᨆ oeu.

III. Toonimärgid

1 ē ˊ
2 e ˘

IV. Numbrid

0 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Hääldus

aa [aː], ae [ɛ], aw [ɔ], kh [x], ng [ŋ], oe [ə], ue [u].

Toonikontuuri määravad algustähe järk ning olemasolu korral toonimärk:

Algustäht	Toonimärgita	1. märk (ē ˊ)	2. märk (e ˘)
kõrge	55	35	13
madal	51	33	11

Märkused

1. Tai-lõõ keel (ᨧᩢ᩠ᨦᩉ᩠ᩅᩃᩣᨱᩣ᩠ᨾᩮᩥ *kam Tai Lue* [kam˧ tai˧˥lu˧]) kasutab kaht kirja: uut tai-lõõ kirja (siinne) ja varasemat, tai-thami kirja, mille lihtsustamisel 1950. aastatel tekkis Hiinas uus tai-lõõ kiri. Tai-thami kirja vt põhjatai keele alt; seda kasutatakse eeskätt Birmas, Laoses, Tais ja Vietnamis, 1980. aastatest uuesti ka Hiinas. (NB! Kirja nimetus on „uus tai-lõõ kiri“, sellega eksitavalt sarnane nimetus „tai-lõõ kiri“ käib tai-nõa keele jaoks kasutatava kirja kohta.)
2. Tai-lõõ konsonandid jagunevad kahte järku: kõrgesse ja madalasse. Esimesi tähistab latinisatsioonis ülakoma konsonandi järel.
3. Kui konsonant on ilma vokaalimärgita, hääldatakse juurde kaasnev *a* [a?]; silbilõpu konsonante *k*, *m*, *n*, *ng*, *p*, *t* tähistavad eraldi märgiteisendid (vt tabel I märkust A).
4. Uues tai-lõõ kirjas sõnavahesid üldiselt ei ole, latinisatsioonis võib aga nime liigendada tähenduslikeks üksusteks. Erandlikku sõnavahet märgiks keskpunkt vastava sõna lõpus.

Allikad

1. *New Tai Lue script.* — Omniglot, <http://www.omniglot.com/writing/tailue.htm>, 2012-10-09.
2. *Tai Lü language.* — Wikipedia, en.wikipedia.org, 2012-10-09.
3. 傣仂語. — Wikipedia, zh.wikipedia.org, 2012-10-09.